

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
zie verzenddatum

Ons kenmerk
PZH-2019-684029742

Bijlagen
2

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Informatie over het op te stellen programma
arbeidsmigranten

Geachte Statenleden,

Tijdens de behandeling van de begroting 2019 in uw vergadering van 14 november 2018 is u een beleidsbrief toegezegd met betrekking tot arbeidsmigranten. Met deze brief geven wij invulling aan onze toezegging.

In deze brief gaan wij achtereenvolgens in op de maatschappelijke opgave met betrekking tot arbeidsmigranten en het programma arbeidsmigranten dat wij op dit moment samen met gemeenten en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) voorbereiden.

Maatschappelijke opgave

Arbeidsmigranten zijn van groot belang voor onze regionale economie. Veel bedrijven in Zuid-Holland zijn voor hun bedrijfsvoering afhankelijk van arbeidsmigranten die hier komen werken: de een voor een korte tijd en de ander voor langere tijd of blijvend.

In beide gevallen hebben zij woonruimte nodig, zij het in een andere vorm. Degenen die hier blijvend werken zijn aangewezen op de reguliere woningmarkt. De huisvesting van degenen die hier een kortere periode werkzaam zijn, kent op dit moment diverse (wenselijke en niet wenselijke) verschijningsvormen: van migrantenhotel tot wonen op een recreatieterrein.

Wij zien in de actuele maatschappelijke vragen omtrent arbeidsmigranten aanleiding om onze inzet op dit onderwerp te intensiveren, want:

- de krappe arbeidsmarkt vraagt aandacht vanuit economisch belang. Bedrijven zijn voor hun bedrijfsvoering steeds meer afhankelijk van arbeidsmigranten. De inzet van arbeidskrachten is nodig in verschillende sectoren, onder meer in de tuinbouw en sierteelt, de vleesverwerkende industrie, bouwsector, logistieke sector en distributiebedrijven. In de afweging van de arbeidsmigrant om hier te komen werken is de beschikbaarheid van huisvesting een essentieel element. Dus is het zaak om te voorzien in kwalitatief goede huisvesting om de benodigde arbeidsmigranten naar onze provincie te krijgen.

Hierbij speelt ook het vraagstuk van Human Capital. Uit een onderzoek dat wij samen met de Economic Board Zuid-Holland hebben gedaan, blijkt ook dat onze provincie de volgende uitdagingen kent:

- grote tekorten aan arbeidskrachten (1 op de 5 Zuid-Hollandse bedrijven kan geen geschikt personeel vinden);
- een versnipperde en weinig veerkrachtige arbeidsmarkt (werknemers stappen moeilijk over naar een andere sector en/of regio);
- slechte benutting van het aanwezige arbeidspotentieel (er kunnen meer mensen gaan werken)

Inmiddels wordt gewerkt aan de uitwerking en uitvoering van de Human Capital Agenda. Aspecten die ook relevant zijn, betreffen de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt en de innovatie in het bedrijfsleven en de betekenis daarvan op de (toekomstige) vraag naar arbeidskrachten.

Wij zien op dit moment echter nog een toenemende vraag vanuit het bedrijfsleven naar de inzet van arbeidsmigranten;

- dat geeft druk op de toch al krappe woningmarkt. Verschillende groepen woningzoekenden beconcurreren elkaar. Dit leidt tot suboptimale of ongewenste oplossingen. Daarbij kan gedacht worden aan kamergewijze verhuur aan arbeidsmigranten van eengezinswoningen, waardoor die woning niet meer beschikbaar is voor een gezin. Of aan het verhuren van recreatiewoningen waardoor de recreatiefunctie van het recreatieterrein onder druk komt te staan.

Ook kan door concentratie van doelgroepen de leefbaarheid van een wijk of buurt onder druk komen te staan. Dit kan vervolgens weer een negatief effect hebben als het gaat om het verkrijgen van draagvlak bij de bevolking voor de huisvestingsmogelijkheden van arbeidsmigranten;

- verder is inzicht nodig in de omvang van het aantal arbeidsmigranten en de vraag naar huisvesting. We kennen de aantallen arbeidsmigranten, hun verblijfplaats en arbeidsplaats onvoldoende. Dit komt onder meer doordat dat arbeidsmigranten zich veelal niet registreren in de basisregistratie personen (BRP) en omdat het feitelijk gebruik van woningen voor huisvesting van arbeidsmigranten veelal onbekend is. Daardoor is het moeilijk op lokaal of regionaal niveau de huisvestingsopgave te bepalen. Maar ook blijven ongewenste woonsituaties, waarop eigenlijk, als er voldoende huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten zouden zijn, gehandhaafd zou moeten worden, buiten beeld;
- de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. In elke gemeente wonen arbeidsmigranten, maar niet elke gemeente voorziet in huisvesting. De locaties waar arbeidsmigranten werken en waar ze worden gehuisvest zijn onvoldoende op elkaar afgestemd en daarmee is de afstand tussen wonen en werken voor arbeidsmigranten veelal groot. Dat leidt tot extra belasting van het wegennet en brengt extra kosten met zich mee (in de zin van transportkosten en tijd);
- tot slot geldt dat de regelgeving omtrent arbeidsmigranten veel aspecten bevat: van ruimtelijke ordening tot registratie tot wonen. Deze regelgeving is niet altijd goed op elkaar afgestemd. Om snel tot goede huisvestingsmogelijkheden te kunnen komen is het nodig om duidelijke en op elkaar afgestemde regelgeving te ontwikkelen.

Het aanpakken van deze maatschappelijke opgaven vraagt vanwege samenhang en interactie tussen de verschillende onderdelen om een integrale benadering.

Programma arbeidsmigranten

Tijdens het bestuurlijk overleg woningmarkt regio Rotterdam -Den Haag met BZK op 11 oktober 2018 is door ons de maatschappelijke opgave met betrekking tot de kort in Nederland werkende arbeidsmigranten nadrukkelijk onder de aandacht gebracht. Dat overleg heeft er toe geleid dat BZK een budget heeft toegezegd voor een op te stellen programma van twee jaar. Dit op te stellen programma is gericht op:

- het beter in beeld brengen van de aantallen arbeidsmigranten;
- de te maken ruimtelijke keuzes (waar arbeidsmigranten te huisvesten);
- een bruikbare aanpak om de (woon)oplossingen met draagvlak te kunnen realiseren;
- het realiseren van nieuwe woonoplossingen;
- kennisuitwisseling.

Dit alles met het doel de opgave met betrekking tot arbeidsmigranten bestuurlijk meer gericht te kunnen agenderen. De leerdoelen voor dit programma hebben wij samen met BZK opgesteld (zie bijlage: format Doeluitkering).

Op dit moment bereiden wij een concreet programma voor. Om het programma aan te laten sluiten bij de behoeften vanuit de praktijk bespreken wij de opzet van het programma met gemeenten, regio's en diverse partijen, die een rol hebben bij de huisvesting van arbeidsmigranten, zoals huisvesters. Uit de overleggen die we nu in de voorbereiding met partijen voeren blijkt dat de onderstaande vier punten van het te ontwikkelen programma worden herkend en onderkend als belangrijke punten van de maatschappelijke opgave.

Het programma richt zich op de volgende vier punten:

- inzicht in de aantallen arbeidsmigranten.
Om goed beleid te voeren en eventueel aanvullend beleid te kunnen ontwikkelen is het belangrijk om inzicht te hebben in de opgave. Daarom willen wij:
 - samen met bedrijven die arbeidsmigranten nodig hebben, huisvesters en uitzendbureaus bezien of het mogelijk is tot een inschatting van het aantal benodigde arbeidsmigranten te komen.
 - een actualisatie van het onderzoek naar het aantal aanwezige arbeidsmigranten dat Tympaan eerder in opdracht van de provincie heeft uitgevoerd;
 - bevorderen dat meer arbeidsmigranten zich registreren in de BRP;
- huisvesting arbeidsmigranten bezien in relatie tot de regionale arbeidsmarkt en de woningmarkt. Hierbij wordt gedacht aan:
 - het versneld beschikbaar krijgen van kwalitatief goede huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten. Hierbij kan gedacht worden aan flexibele huisvesting of transformatie van leegstaand vastgoed;
 - het gezamenlijk met partijen ontwikkelen van een werkwijze, die niet alleen voorziet in het realiseren van nieuwe huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten, maar ook in ondersteunende maatregelen bijvoorbeeld ten aanzien van:
 - registratie van arbeidsmigranten;

- het vrijspelen van verkamerde woningen waar nu arbeidsmigranten verblijven zodat die weer beschikbaar komen voor de woningmarkt;
 - de handhaving op illegale bewoning van (recreatie)woningen;
 - het uitwisselen van de ontwikkelde werkwijzen en het delen van goede voorbeelden;
- regelgeving actualiseren.

Binnen het dossier arbeidsmigranten is bestaande regelgeving niet altijd passend voor de actuele vraagstukken. Bijvoorbeeld de registratie van arbeidsmigranten in de BRP en de registratie niet ingezetenen (RNI). Een ander voorbeeld is de regelgeving met betrekking tot wonen en logies. Binnen dit programma willen we bezien of wij, in overleg met BZK en de VNG, kunnen bevorderen dat deze regelgeving herzien wordt.

Verder willen wij de door gemeenten aan te dragen casussen benutten om de regelgeving zodanig te verduidelijken of aan te passen dat oplossingen binnen bereik komen. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan de onduidelijkheid die bestaat bij de regelgeving voor wonen en logies in bestemmingsplannen en het bouwbesluit;
- flankerend beleid.

Het gaat hierbij om het ontwikkelen en delen van kennis met betrekking tot de diverse aspecten die spelen rond het vraagstuk. Hierbij kan gedacht worden aan het belang van goed beheer van huisvestingsvoorzieningen van arbeidsmigranten, het handhaven op illegale bewoning en het creëren van begrip en draagvlak bij omwonenden voor de huisvesting.

Programma arbeidsmigranten in relatie tot provinciaal beleid

Het te ontwikkelen programma sluit aan op het huidige beleid voor arbeidsmigranten zoals dat in het omgevingsbeleid Zuid-Holland is opgenomen (zie bijlage: omgevingsvisie paragraaf arbeidsmigranten). Bij de laatste aanpassing van het ruimtelijk beleid heeft u ons beleid ten aanzien van de huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten verruimd door huisvesting van arbeidsmigranten in bestaande bebouwing met uitzondering van kassen of vergelijkbare bebouwing toe te staan.

Vanuit het programma arbeidsmigranten wordt ook een verbinding gelegd met het reeds ingezette traject van de verkenning verblijfsrecreatie. Deze verkenning is besproken in de commissie Ruimte en leefomgeving van 28 november 2018.

Ook zal in het programma een relatie gelegd worden met de aanpak van het onderwerp Flexwonen in het woondossier.

Tijdens de uitvoering van het programma zullen wij ook bezien op welke wijze het provinciaal omgevingsbeleid ten aanzien van arbeidsmigranten nog verder aangepast kan worden, zodat de gewenste integrale benadering vanuit economie, wonen, RO, recreatie en mobiliteit in het provinciaal omgevingsbeleid wordt verankerd.

Programma arbeidsmigranten en budget

Zoals eerder in deze brief aangegeven heeft het ministerie van BZK een bedrag toegezegd voor dit programma. Het gaat om € 400.000.

Omdat dit bedrag in het gemeentefonds ondergebracht was en dus niet rechtstreeks aan de provincie betaald kon worden, is besloten om dit via een samenwerking vorm te geven en een gemeente als penvoerder op te laten treden. De gemeente Westland heeft zich bereid verklaard dit te doen. Het bedrag staat op dit moment dus bij de gemeente Westland. Het ministerie, de

gemeente en de provincie zijn in overleg op welke manier dit bedrag nu ten goede kan komen aan het programma arbeidsmigranten.

Tot slot

De komende maanden zullen we het programma verder uitwerken. Vast staat al wel, dat wij, op verzoek van het ministerie van BZK, het programma medio 2020 zullen afsluiten met een conferentie waarin de resultaten landelijk worden gedeeld.

Zodra het programma vaste vormen heeft aangenomen zullen wij het aan u voorleggen. Naar verwachting zal dat medio dit jaar zijn. Gedurende het uitvoeren van het programma arbeidsmigranten zullen wij actief het belang van dit dossier uitdragen in bijvoorbeeld onze reguliere overleggen met gemeenten en regio's en in bijeenkomsten die in het kader van het programma worden georganiseerd. Ook in ambtelijke bijeenkomsten zal het onderwerp regelmatig besproken worden.

Wij zullen u gedurende het programma informeren over de voortgang en de resultaten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris.

voorzitter.

drs.H.M.M. Koek

drs. J. Smit

Bijlagen:

- omgevingsvisie paragraaf arbeidsmigranten
- format Doeluitkering